

Ravotten tussen de hoogbouw

Achterstandswijken in Rotterdam schudden met de aanpak van Rini Biemans hun negatieve imago af. Voor en met buurtbewoners creëert hij groene oases in de wijken, waar mensen aan de slag gaan met bloemen en speelplekken voor hun kinderen, zodat ze elkaar weer echt ontmoeten.

Ga met een schop een wijk in, licht een paar stoeptegels op en plant een struikje. Geheid dat je binnen de kortste keren buurtbewoners om je heen hebt die druk met elkaar praten over hoe leuk zo iets groens is. Vervolgens bel je aan bij een voordeur, met een tuinslang over je schouder, en je vraagt of de bewoner de struik voortaan water wil geven. Niemand die weigert. Ziehier in het kort de manier waarop Rini Biemans, inwoner van Rotterdam, in het hart van zijn stad zijn projecten start om achterstandswijken leefbaarder te krijgen: klein beginnen, met simpele middelen, samen met de buurtbewoners en met behulp van "groen".

>> Tuinparkspeelplaats

Zo begon Proefpark de Punt, een terrein dat al jaren braak lag en eigenlijk bestemd was voor woningbouw. Biemans en zijn partner Karin Keijzer toverden het met vele vrijwilligers en buurtbewoners om in een "tuinparkspeelplaats", een groene oase in een drukke stadswijk. Kinderen ravotten in speciaal gegraven modderpoeltjes, buurtbewoners ontmoeten elkaar, drinken samen koffie of halen onkruid weg tussen de bloemen. Spontaan ontstaat het idee om een ruige klimtoren te bouwen, om wat groente te verbouwen, om een duiventil neer te zetten.

Proefpark de Punt bestaat nu zes jaar en niemand wil het meer kwijt. Het is zelfs uitgeroepen tot een van de meest kindvriendelijke projecten van Nederland. Zo heeft Biemans met zijn bureau Creatief Beheer nog drie grote projecten onder handen, waar groen tussen de huizen en flats de wijk opfleurt.

Zijn acties komen vaak vanuit ergernissen. Twee jaar was hij arts, toen Biemans besloot kunstenaar te worden. Het "systeem" klopte niet, vond hij. Als arts lever je vooral medicijnen. Om iemand echt beter te maken is goed contact nodig tussen arts en patiënt, een meer systeemgerichte aanpak. En daar is geen tijd voor. Als kunstenaar verzong hij projecten in achterstandswijken om juist wel de interactie aan te gaan en hij zag wat daar mis ging. 'Ik kwam erachter dat herstructurering van wijken niet werkte. Beheer en onderhoud zijn een blinde vlek in de stadsontwikkeling. Je ziet dat de gemeente en woningcorporaties heel veel investeren in wijken zonder enig effect. Wil je een wijk ontwikkelen en verbeteren, dan heb je de openbare ruimte als ontmoetingsplek nodig.'

>> De wereld is gek

Daar wilde Biemans zijn werk van maken. 'Ik dacht: niet ik ben gek, maar de wereld is gek. Laat ik zelf een systeem ontwerpen dat beter werkt.' Zo veranderde hij zijn beroep van kunstenaar in projectontwikkelaar. Niemand nam hem serieus. Had je weer zo'n verwaasde idealist, werd gedacht. Maar daar was de Rotterdammer al aan gewend. Ook als kunstenaar was hij een buitenbeentje. Hij bleef stug volhouden en probeerde mensen te overtuigen. Inmiddels hoeft de Rotterdammer niemand meer te overtuigen, de projecten spreken voor zich. De gemeente en woningcorporaties kloppen bij hem aan voor meer van zulke projecten. Andere steden zijn geïnteresseerd, de bezoekers staan in de rij. Bij elkaar draait hij een half miljoen omzet en heeft zo'n dertig mensen op freelance basis voor hem werken.

Hoe krijgt hij dat voor elkaar? Zijn werkwijze is in ieder geval compleet tegengesteld aan die van gebruikelijke procedures, legt Biemans uit. Daar wordt via een openbare aanbesteding een aannemer geselecteerd, die voor een half miljoen een park inricht. Veel geld gaat zitten in allerlei overlegondes en kinderen kunnen via inspraak zeggen wat ze willen. 'Dat werkt niet. Laat een kind spelen en je ziet vanzelf wat het wil.' De Rotterdammer kan met dat half miljoen tien jaar vooruit. Wacht gewoon af wat er spontaan opborrelt. Alles mag en niets moet, binnen de randvoorwaarden geen rotzooi, geen overlast en iedereen moet kunnen meedoen. Het belangrijkste is dat bewoners enthousiast raken om te helpen of gewoon om te komen buurten. Van het een komt vanzelf het ander. Langzame groei, is het motto.

>> Parkmanager

Op een gegeven moment wordt het tuinpark zo groot, dat er een parkmanager komt die de verschillende activiteiten coördineert, zodat bewoners daar niet zelf aan hoeven trekken. Daarnaast is communicatie essentieel met de bewoners, maar ook met de gemeente, opdrachtgevers en scholen. Daarvoor zijn de website antennerotterdam.nl en de regionale televisie (TV Rijnmond), waar Biemans met zijn eigen Antenne Rotterdam vijf maal per week 25 minuten zendtijd heeft. 'Zo kunnen wij het stereotype beeld van achterstandswijken doorbreken.' Natuurlijk leidt een project niet onmiddellijk tot sociale cohesie in een wijk. Nog steeds wordt er wel eens wat vernield en nog steeds is het zoeken naar hoe je

nog meer buurtbewoners bij de tuin kan betrekken. Maar het begin is er en kan steeds verder uitgroeien.

>> Konijnen vangen

Voor Biemans bestaat het werk inmiddels voor een groot deel uit lobbyen, geld voor vervolg bij elkaar sprokkelen en nog meer mensen enthousiast maken. In elk gesprek, in elk voorval zoekt hij naar nieuwe kansen. Konijnen vangen, noemt hij dat. Komt hij iemand van Wageningen UR tegen die wel wat voelt voor zijn aanpak, dan vraagt hij of die wil samenwerken. 'Dat is goed. Maar we hebben nog geen programma, dus als er iemand mee wil doen?', lacht hij.

Een volgende stap in stadsontwikkeling heeft Biemans in gedachten. Dankzij het groen in de wijk, stijgt de waarde van de huizen. Huurders hebben daar niets aan, worden misschien zelfs verdrongen door mensen die meer willen en kunnen betalen. Hij wil nu laten uitzoeken hoe de huidige bewoners toch kunnen profiteren van de waardeverhoging.

Over een jaar of tien is zijn aanpak uitgekristalliseerd en overal nagevolgd, verwacht Biemans. 'Op iedere plek moet dan zo'n groene ontmoetingsplek zijn die zich een beetje onttrekt aan de controle. Dan gaat het er niet meer om hoe zo'n project eruit ziet, maar wie het het meest creatief invult. Dan is de menselijke interactie de basis voor stadsontwikkeling, en is het een stuk prettiger wonen en werken in de grote steden.' LN